

Praktijkboek Intellectuele Eigendomsrechten in het bouwrecht

onder redactie van
prof. mr. dr. E.M. Bruggeman
F.C. Crommelin
mr. N. van Wijk - van Gilst

Eerste druk

's-Gravenhage - 2022

Inhoudsopgave

1	Introductie Intellectuele Eigendomsrecht in het bouwrecht	1
1.1	Inleiding	1
1.2	Benadering van IE-rechten in deze publicatie	2
1.3	Overzicht van Intellectuele eigendomsrechten (IE-rechten)	3
1.4	Ratio van IE-rechten	4
1.4.1	Maatschappelijke betekenis van IE-rechten	5
1.5	Structuur van de IE-wetgeving	7
1.6	Grensoverschrijdend karakter	8
1.7	Rol van IE-rechten in de bouw: een kort overzicht	9
1.8	De rol van het klassieke auteursrecht in de bouw	10
1.8.1	Exploitatierchten en persoonlijkheidsrechten	11
1.8.2	Fasen in het bouwproces en auteursrechten	12
1.9	Rol van tekeningen- of modellenrechten en octrooirechten in de bouw	13
1.9.1	Tekeningen- of modellenrechten	14
1.9.2	Octrooirechten	14
1.9.3	Auteursrecht, modellenrecht en octrooirecht in de praktijk: KOZ/Adinco	16
1.9.4	Fasen in het bouwproces en tekeningen- of modellenrechten en octrooirechten	17
1.10	Rechten op data	17
1.10.1	Rol van data in het bouwproces	18
1.10.2	Rechten op data en het databankenrecht	20
1.10.3	Fasen in het bouwproces en databankenrecht	21
1.11	Het aanbestedingsrecht en verschillende algemene voorwaarden in relatie tot IE-rechten	22
1.12	Slot	22
2	De ontwikkeling van het auteursrecht van architecten in de bouw	23
2.1	Inleiding	23
2.2	Het Europees en internationaal kader voor het auteursrecht van architecten	24
2.3	Het nationaal wetgevend kader voor de rechtspositie en het auteursrecht van architecten	28
2.3.1	Rechtspositie van de architect	28
2.3.2	Auteursrecht van de architect, de werktoets	29
2.4	Exploitatierchten	33
2.4.1	Inleiding op exploitatierchten	33
2.4.2	Openbaar maken	35
2.4.3	Verveelvoudigen	36
2.4.4	Beperkingen aan het auteursrecht	39
2.5	Morele rechten/persoonlijkheidsrechten	41

2.6	Zelfregulerend auteursrecht: DNR 2011 als regulerend kader	48
2.6.1	Auteursrechten in DNR 2011	48
2.6.2	Afwijkingen van DNR 2011	51
2.7	Afsluiting van dit hoofdstuk en blik op de toekomst	53
3	Tekeningen- of modellenrecht in relatie tot het bouwrecht	63
3.1	Inleiding	63
3.2	Wat wordt verstaan onder tekening of model?	63
3.2.1	Uiterlijk	64
3.2.2	Voortbrengsel	64
3.2.3	Nieuw en eigen karakter	67
3.2.4	Beschikbaarstelling voor het publiek	68
3.2.5	Samenloop met auteursrechtelijke bescherming	70
3.3	Verkrijging van het recht: deponeren van een model of tekening	71
3.3.1	Rechthebbende	72
3.3.2	Benelux-depot	72
3.3.3	Deponeren (niet) geregistreerd Gemeenschapsmodel	73
3.3.4	Internationaal depot	73
3.3.5	Samenloop van depots	74
3.3.6	Geldigheidsduur	74
3.4	Inhoud en omvang van het recht	75
3.4.1	Andere algemene indruk	76
3.4.2	Gebruik en beschermingsomvang	76
3.4.3	Eigen karakter en beschermingsomvang	76
3.5	Beperkingen van het uitsluitende recht	77
3.5.1	Beperking van het uitsluitende recht (art. 3.19 BVIE)	77
3.5.2	Voorgebruik (art. 3.20 BVIE)	78
3.6	Nietigheid en verval	79
3.6.1	Nietigheid	79
3.6.2	Verval	80
3.6.3	Omvang nietig- en vervallenverklaring en de vrijwillige doorhaling	80
3.7	Afbakening van het Octrooirecht: Techniek-restrictie	80
3.8	Handhaving	82
3.8.1	Nevenvorderingen	83
3.9	Slot	83
3.10	Overzicht relevante wet- en regelgeving	84
4	Octrooirecht en nieuwe technische ontwikkelingen	85
4.1	Inleiding	85
4.2	Introductie van het octrooirecht	87
4.2.1	Functie en achtergrond	87
4.2.2	Rechtsbronnen	87
4.2.3	Het Europees Octrooiverdrag (EOV)	88
4.3	Juridisch kader	89
4.3.1	Object van bescherming	89
4.3.2	Octrooiverlening	94
4.3.3	Eén aanvraag en één verleningsprocedure onder het EOV	96

4.3.4	Rechthebbende	97
4.4	Inhoud van het octrooirecht	99
4.4.1	Voorbehouden handelingen	99
4.4.2	Beschermingsomvang	100
4.5	Handhaving van het octrooirecht	102
4.6	Beschermingsduur van het octrooi	103
4.7	Aantasting van het octrooi	103
4.8	Licenties	105
4.9	Octrooi in de bouw	106
4.9.1	Relevantie octrooirecht in de bouw	106
4.9.2	Een voorbeeld: constructie voor het monteren van schuifdeuren	106
4.9.3	Octrooi in de bouw: digitalisering en innovatie	111
4.10	Conclusie en blik op de toekomst	112
5	Bescherming van dataverzamelingen onder het IE-recht	121
5.1	Inleiding	121
5.2	Wat is data en wat zijn de toepassingsmogelijkheden?	122
5.2.1	Onderscheid data en informatie	122
5.2.2	De toepassingsmogelijkheden en het nut van data	122
5.3	Bescherming van data in het vermogensrecht: goederenrecht en verbintenissenrecht	123
5.3.1	Data en het goederenrecht en verbintenissenrecht	124
5.4	Bescherming van dataverzamelingen onder het IE-recht	125
5.4.1	Achtergrond	125
5.4.2	De Databankenrichtlijn	126
5.4.3	De definitie van het begrip ‘databank’ in de Databankenrichtlijn	127
5.4.4	Implementatie van de Databankenrichtlijn in de Auteurswet en de Databankenwet	130
5.5	Bescherming van databanken onder het auteursrecht	130
5.5.1	Beschermingscriterium in de Auteurswet	131
5.6	Bescherming van databanken onder het databankenrecht	132
5.6.1	Beschermingscriterium in de Databankenwet	133
5.6.2	‘Verkrijging, controle of presentatie’	133
5.6.3	In ‘kwalitatief of kwantitatief opzicht’ getuigen van een ‘substantiële investering’	135
5.6.4	Waartegen is de databank beschermd onder de Databankenwet?	136
5.6.4.1	‘Opvragen’ of ‘hergebruiken’	137
5.6.4.2	‘Substantieel’ en ‘niet-substantieel’ gedeelte	138
5.6.4.3	De ‘producent’ als rechthebbende van het databankenrecht	139
5.6.4.4	De rechtmatige gebruiker	140
5.7	Vertaling van het databankenrecht naar situaties in de bouw	141
5.7.1	Een BIM-model als databank in de zin van de Databankenrichtlijn?	141
5.7.2	Bescherming van een BIM-model onder de Auteurswet	141
5.7.3	Bescherming van een dataverzameling van een smart building of een smart city onder de Auteurswet	142
5.7.4	Bescherming van een BIM-model onder de Databankenwet	143
5.7.4.1	Creëren of verkrijgen, controle en/of presentatie	144
5.7.4.2	Substantiële investering in BIM-model	145

5.7.4.3	Aanknopingspunten jurisprudentie over de substantiële investering	145
5.7.4.4	Gevolgen bescherming onder de Databankenwet	150
5.7.5	Samenvatting: bescherming van BIM-modellen of andersoortige dataverzamelingen in het ontwerp- en bouwproces mogelijk?	152
6	Het aanbestedingsrecht in relatie tot IE-rechten	153
6.1	Inleiding	153
6.2	Aanbestedingsrecht	153
6.2.1	Aanbestedingsrecht: definitie en doel	154
6.2.2	Beginselen van aanbestedingsrecht	155
6.2.3	De aanbestedingsprocedure	159
6.3	Uitzonderingen op de aanbestedingsplicht (1-op-1 gunnen)	164
6.3.1	Uitzonderingen op de aanbestedingsplicht	164
6.3.2	Overheidsopdrachten die slechts door een bepaalde ondernemer kunnen worden verricht	165
6.3.3	Aanvullende leveringen	169
6.3.4	Ex ante bekendmaking (art. 4.16 lid 1 Aw 2012)	171
6.4	IE-rechten in aanbestedingen	172
6.4.1	Voorschrijven geotrooieerde oplossing	173
6.4.2	Toepassen (reeds) geotrooieerde oplossing door de opdrachtnemer	175
6.5	Slotbeschouwing en blik op de toekomst	178
7	De borging van IE in verschillende contractsvormen en de betekenis van duurzaam bouwen en innovatie voor IE	189
7.1	Inleiding	189
7.2	De borging van IE-rechten in de verschillende bouwcontractvormen	189
7.2.1	UAV-GC 2005	196
7.2.2	Het bouwteam-model	199
7.2.3	De DBFM(O)-overeenkomst	201
7.2.4	Ketensamenwerking	203
7.3	Over de spanning tussen IE-rechten, duurzaam bouwen en innovatie	204
7.3.1	De rol van de architect bij de verwezenlijking van een duurzame en innovatieve bouwsector	204
7.3.2	De wijziging van een bouwwerk in een duurzame toekomst	206
7.4	Tot besluit: rechterlijke oordeelsvorming en hoe nu verder	213
	Trefwoordenregister	215
	Jurisprudentieregister	221